

ԷՐԶՐՈՒՄՏԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ
(Այսպիսի շէտալու զագթաւորն մուսալի-
րի մասնաւորն է)

Էրզրում, 31 դեկտ.
Երեւանի մարտի եկեղեցիի եկեղեցիի
կիւնիւնտէն պէտք ու, Բուսար օպատա
պիւրիւք հարեքէթէր իճրա իթմէիւպ,
անճաք Էրզրումն ճէնուպ ճիհէթին.
տէ գապիթ իթմիշ օլտուգլարը գարի.
եկէրի մուհափազա իթմէքտէ պու-
լունմուշլար, վէ մէմուլ օլունտուգու-
իւղը, Թարպիզոն իլէ օլան մուխա.
պէրաթմըզը գաթիթ իթմէքլիկիթէճ
ըիւպէ կլէմիշէր տիր: Իշթէ պուն-
տան տօլաքը շէհրիդիւն պիր չօգ-
փամիւսլարը, հէնուգ էմին պիր հալ-
տէ կէօրիւնմէքտէ օլան Պայպուրթ
եօլունա միւթէվէճիհ օլմուշլար տըր:
Տիւն օլապա պիր տէվրէ չըգտըմ, վէ
տիրպիւրիւմ վասթիւսլար, Բուսա-
րըն ըիւտէ վէ սիւարի ասքըլէրէյլէ
իօրլարընտա պիւրիւք պիր հարեքէթ
միւշահէտէ իտէպիւտիւմ: Շու մանօվ-
րարը, պանա, 7-8 թապուրտան ի.
պարէթ օլան էփրաքը ասքըլէրէիւն
իշէրի տիր կիւպի կէօրիւնտէ, փաթաթ
պունլարըն մանէասը նէ օլտուգլունու
պիր տիրլիւ անլաեամաքմ:

Ճառաւարըն պիւղլէրէ կէթ իրտիք.
լէրի միւլիւմաթա նազարէն, Բուսար
հէուգ մուհափաթէյի իքմալ իթմէք
հալլիւտէ տէյիլ իմիշէր, Վազաս օ.
վատա օն իքի օն ալթըթապուր ըիւ-
տէ վէ տէօրլմ ալթը ալտի սիւարի րուս
ասքըրի վար տըր, լաքին պունլար
պազը կէօնա ճիւտի հարեքէթ իթ-
մէքտէ էվլէ, Արտահապտան կէվմէք.
տէ օլան, վէ եօլարտա պունլունան
գարլար սէպէպիւտէն միւշիւլաթը
ալթիմէք թէսապիւթ իթմիշ պունլա-
նան իքի փըրգայի միւթիւքէն պէք-
լէմէքտէ տիրլէր:

Փէնէրալ Հէյլան վէ միւմաիլէյ.
հին էրքէանը հարպիւեւսի, մահէլի
իգամէթլէրին, Հինձ տէնիլէն մա-
հէլիւն պիր ալ պայիտ Ճէսափէսիւտէ
վազը Թափիւսնա կիւղլէ գարիւեւտէ
իթիւլալ իթմիշէր տիր:

Բուսար գարիւյի մէքըրէրէ-
տէ պիր թափըմ թէտապիւրի թէ-
հափիւլէյի ճիւտիւեւսի իճրա ի-
տիպ, եօլա հաքիմ օլան տաղլարըն
պիրի իւղլէրին տալիս գըրգտան միւ-
թէնալիլ թօք վալ իթմիշէր տիր քի,
պունտան, ասաքըրի Օսմանիւնին
գարիւյի մէքպուրէ իւղլէրին պիր
հիւճուալարը վազը օլաճաղընտան
Բուսարըն գորգմաղտա օլտուգլարը
անլաշլըմաղտա տըր:

Լարիս Միլիթ օփուն եկէնի վէ սլա-
տի գօմուտալ օլուն փիթիթ ժէնէ-
ր Միլիթ, Գարիւլէյի իճրա
վարլարընտա օլաքիւթ իճրա
իլլէրի, Գարիւլէյի քէօլլէրտէ նէ
գտտար հալլան պունլունա իտէլէր,
թօրլունօրլար, վէ թէքմիլ քէօլլէրտէ
րին եկէնէքլէրին ալթը, պիհուտէ
եկէր նափաղա իսթիւնէլէրին միգ-
տարըն տրլըրմաղ իւղլէ, քէնտի-
լէրիւտէ Էրզրումա կէօնտէրիւթ-
լար, Եկէր պաշ գամանտալը իս-
մայիլ Հազգը բաշա, քիսթիլի վա-
տայիթի միւթիւքէն իլէ Էրզրումն մէ-
քիւլաթըն տրլըրէրէ: Միւշարի.
լէյ հաղըթիլէրի, Իրանլը թաճիւր.
լէրին, մէմալի իրանիւեւսի կէօնտէր-
մէք պէհանէսլիլէ, իտիւքէ պունլալ
վէ գաթիւրէ իրաճ իթմէլէրին մէնն
իլլէմիշ տիր:

Միլիթար բաշա հաղըթիլէրին ըի.

Փաթաթ իտէն ըիւտէ վէ սիւարի թա-
պուրլարը եօլտա գալթըլար տըր: Բա-
շայի միւշարիլէյի թարպիզոնա գա-
տար պէրապիւրիւտէ անճաք էլլի քի-
շի կէօթիւրմիւշ տիր: Ճէսուր պաշ
գօմանտանլըղըն Տէրիսապտէթի ճէ-
պի իտէ, կէրէք օրտուեու հիւճաեու
վէ կէրէք էհալի իւղլէրին թէսալի
տըլիմի մուհիպ օլտալ, միւշարիլէյի
մուփ սրազաթընտան տօլաքը ումու-
մէն իւղարը թէսալի օլունմուշ տըր:
Իպթ իտայի մուհաթէպտէ միւշարի.
լէյ հազգընտա իթիւրապտա պունլա-
նանլար պիլէ, պու տէփա մէհարէթի
ասքըրիւեւսի թասալիքէ մէհպուր օ-
լունտուգլար: Պուրտա գանն օլունտու-
ղունա կէօրէ, մազաթը սէրասքըրի,
միւշարիլէյի մալիւմաթ վէ փէնի
ասքըրիւնտէն, եւ Պուրլարիւթան
տա վէ եալաթ բայիթաթմա իսթի-
փաթէ կլէնէճէք տիր: Ֆիլվազը Ահ-
մէտ Մըխմար բաշա հաղըթիլէրի, Ա-
նաթօլունտան սօն մուհաթէպտէրիւտէ
աթէմի մուլափիւթըյէթիլ ուղլարմը
տըր, լաքին շուրաքը նօգթայի նա-
զարտան զայլ իթմէվէլ տիր քի, բա-
շայի միւշարիլէյի մաթիլիւտէ պուն-
լունան, վէ ճէսաթիլթան տիւշմիւշ օլ-
տուգլարը կիւպի, միւթէմէլ սիւաշլա-
րը վէ էպիւթլէրի օլմաեւս, վէ աճ
գարիւշ օլան պիր ալիւճ ասքըր իլէ,
քէնտիւնտէն գաթ պէ գաթ գուլ-
վէթիլ օլան կրան տիր: Միւշլէլին վէ
Լօրիս Մէլիք օփուն օրտուսուեու հու-
տուտա գատար ըիւճաթա մէհպուր
իտէրէք, պիր գաշայ հուտուտու թա-
սալլաթլարընտան մուհափաթա իլլէ-
միշ տիր: Արաճա Տաղտաքի միւլուն-
պիւթիլ իտէ, ասաքըրի Օսմանիւնին
կիւն պէ կիւն էքիւթիւթիլ պէրապէր,
տիկէր թարափոսն տիւշմիւշ կիւմ-
րիտէն պիր չօգ ասքըր վէ թէք ճէլպ
իթմիշ օլմաթնա իսնաթ օլունտա սէլալ
տըր: Պունտուլա պէրապէր, եկէն զա-
ղի Մըխմար բաշա, Բուսարըն իսթի-
լարըն ետարապ, վազթիւթիլ էրզը-
րումն եկէթիլմիշ, վէ չէհրի մէքըրէ-
րում մուհափաթա իթմիլի կիւպի, ժէ-
նէրալ Հէյլան օլտալի Ալիլիւեւտէ
պիր մաղլուպիւթէթ տիւշար իլլէմիշ
տիր:

Պիր գաթիլ միւհիւմաթ, Բալանթօ.
քէն թարիթիլէ վանա միւթէվէճիհ
օլմուշիլքէն, էսնայի րաշտէ էիլլի-
եկէթիլ Բուսապըլլէրին թէսալի.
լէ, Էրզրումա ալթաթ իթմէքլիկէ
մէհպուր օլմուշ տըր:

Քիլվաթէթէ կէօրէ, պու կիւն Հինձ
գարիւեւսի Բուսարըն տէօրթա
լայ սիւալիլլէ իքի թապուր ըիւտէ-
սի վէ տէօրթ բարէ թօքու կէլիւշ տիր:
Տիկէր թարափոսն Մուշ, Պիթլիւ, վէ
վան ճիւճէթլէրինտէ, ասաքըրի Օսմա-
նիւնտէն իպարէթ օլան պիր գաշ թա-
պուրա իլալէ իտիւթիլ իւղլէ, պիր
թաթմ փիթա ասաքըրի մուալիւնտի,
վէ պէլիւճի օրտույի հիւճաեուտան
պիր գաշ թապուր իթիւլ իտիլէրէք,
գամմ օլունտալը, վէ Մուսթափա
Փօթթօր բաշանլըն տաճար օլան փէ-
րիք իթիւթիլ բաշանլըն գօմանտալը
թէնտա պունլունալը թէհազգու
իթմիշ տիր: Փէնէրալ Տ'ըր Ղալիւտա.
փուն Ալալիւթա ճիւճէթիւտէ տուրմա-
սի իտէ, Բուսար օրտուսուեու իքի
աթէլ արալըն տիւշմիւշ մէնն, վէ
վան եօլունտա մուհափաթա մազ սէտի-
նէ մէպի տիր:

Փէնէրալ Լօրիս Մէլիք օփ Հասան
գալէտա պունլունալ, կէլէն կիւն,

պիւթիւք նէ սէպէպէ մէպի, եիւլ
բարէ թօք աթթըրմը տըր:

Եօլարտա գար չօղալմաղտա իտէ տէ,
հալա պիր ալ միւլալիլլէմիշ տիր:

Թալմաթն Պիւթընտէ պունլունան
մուսպիրի մալսուաթնտան ալտըլը
դեկտեմբեր 29 թարիլիլ մէքթուպուն-
տա օգունմուշ տըր:

Կէլէն ֆուրթունալար էսնաթնտա
թիւրք էսիլլէրինն իլէփադան թու-
նաեա կիթիւթլէրի էսնաթէ չէքտիք-
լէրի մէշադգաթլարը եալալ եալալ
իլլիլ մէքտէյիլ, Թապիւթիլ իլէ հէր
կիւն պիւթընէ նապիլէ արապալարը
պօլ օլարապ կէրի տէօնմէքտէ տիր:
պունլունա պէրապէր, գայիթիլք վէ
եօրիւնլուգոսան եօլտա տիւշլէրի
գալտըրըլ իլլէն գօլմալ իլլէն էսիլ
գաթիլլէրինտէն ճիւճէթիլ տէյիլ իտէ
հէման էքիւթիլ իլէ պէրապէր
պիր գաշ արապա պունլունալարմա-
մապտա տըր: Եօլտա տիւշլէն պիւթը-
լէր իտապիւթլար էօլլէն էիւլալ
թիւ պըրալըլմաղտա տըր: զիրա պուն-
լարըն թէտալիսի իլլին եօլտա թէվ-
գըթ իլլմէք, տիկէլլէրին տալիս տիր-
շլալ մէվիլնէ սէպէպ օլմալ տըր:
Պունլարա պէրապէր արապա պուն-
լունալարմալար Բուսարըն մէք-
հալթիւթիլիլիտէն նալի օլմալըլ իլ-
լա վաղիլլէրիլլէրինն իլլէթիւթիլ տիր.
պու վաղիլլէրիլլէրինն պէնտի ասքըրէրի
հազգընտա տալիս իճրա իտէրէք ա-
սաքըրի մէքպունտէն չօղալ ալալ իլ-
թիպաթ օլմաթըլը հալտէ, պիր չօգ
շէյտէն մահրումիլէթ չէքէլլէր: Էս-
րայի մէքպունտէն միւրումիւթն սօն-
րա նիգօրօրիտէն իլլէփադան կէլմիշ
օլան պիր գաշ Ուլաճ գապիլթանը էս-
նայի րաշտէ, գարա կէօմիւթիւշ պիր
չօգ ինսան նալարը կէօմիւթիւշ տիր,
Էսիլլէրէ լաեքըլտա եկէնէք վիր-
մէք իլլին Պուլար քէօլլէրինտէ ալալ
հաղըրըլք կէօրիւթիլլէրի Թապաթ
Թունաեա կէլիլ Մէլլէքէթէյն քէօլ-
լէրին կիւթիլլէրինտէ օրալարտա իս-
թէթիլլէրի գատար էթմէք վէ մէ-
քիւլաթը սայիլէ պունլունալար տըր:

Իրան վիւթընտան Միլլա
Ալի իսն շահամէթիւլ շահ հաղըթիլլէ-
րին կէլէնէք իլք պահարտա Պէրլի-
նէ կէլէնէք կիւթիլլէրինտէ իլլին կէլէն
այլն սօլարընտա շէհր մէքըրէրէ
կիթմիշ տիր:

Մէքուհ վէ Կարալը ասքըրէրէ
մուալթէթ իլլին միւթէլլէքիւլ ին-
կիլիլ ճէթիւթիլլէրինտէ պաշ գօմիւթիլ օ-
լալ պիր միւտաթիւթիլ պէրալ մէքու-
նէն ինկիլլէրիտա պունլունան գաթի-
լէն Եւնիլ էվլէթիլ կիւն Տէրիսապ-
տէթէ ալթաթ իլլէմիշ տիր:

Սթաթթիլ Հալալ ճէթիւթիլլէրինտէ
Տէրիսապտէթիլ պունլունան վէթիլի,
ճիւճա իթմիւթիլ սապահալը հարեքէթ ի-
տէն գաթալա Էսիլլէրէ իքի մէմուր
իլէ պիր թէրմէման կէօնտէրիլ տիր:
Ալիլ գաթալար, 20 սանաթը իլաճ
իլէ դըշլըք էսվալ կէօնտէրիլ տիր:

Բարիստէ թալա ու նէշը օլունան
կալլիւնտան Մէսաթէ նալ ինկիլիլ զա-
ղէթալըն Լօնտալարալ մուսպիրի,
ղաղէթալի մէքըրէրէ յունլար 5 թա-
րիլիլ իթիլլէրէ թէլլէրալ քէլիլտէ
իլլէմիշ տիր:

Պիրմիւթալ ինկիլլէրինտէ հար-
պիւթէն իլլէրէթիլ նալընա օլարապ ա-
թէր իլլին թէնէքէտէն մալմուլ պիր
չօգ գալ սըրաթը օլունտա: Եալը-
նըլ պիր ֆապիլթաեա 30 պին գալ
ըմալարանտը:

Կէլէն ճուճա կիւնիւ Գալաթա-
լըն միւթէլլէրինտէ մահէլլէրինտէ եի-
լիլլէր սէքիլ նէթէր իսրաթը վէ եան-
լէսէն թուրքիւլալ Պալը գապիլլէ-
նէ կէօթիւթիլլէրինտէ տիր:

Կէլէն բաղար կիւնիւ Պէլիլալ-
տա 40 եալընտա պէլիլլէրինտէ պիրի,
աթընը սուլաթմաեա կէօթիւթիլլէրի
սըրապա ֆիւճէթէն վէթաթ իլլէմիշ
տիր:

Հասքէյտէ պիր մալիլալ եանըն-
տա օթուրմաղտա իքէն էպիլիսի տ-
թէլ ալարապ վիճուտի եանմըլ օլուն-
ղունա տիւնք նիւթիլլէրինտէ պիւթիլ-
տիլիլլէր Օսմանլը գըլըլ էվլէրիսի կիւն
միւթէլլէրինտէ վէթաթ իլլէմիշ տիր:

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

1877 սէնթի քեանտի էվլիլի 31
ճիւճա իթմիւթի կիւնիւ

Բէյա.— Պու կիւն մէլլիսիլ օսաթ-
իլ տիւթէ ալթալը, գալթ օլունմաղտան
էվլէլ, թէլլէքիւր մազաթմաթըն սու-
րէթի թաղտիլլէրինտէ արգ իտէրիւ:
Բէնձ-
լէմիսի կիւնիւ մէլլիսի սեան ըիլլիսի Ասիլ
բաշա հաղըթիլլէրինտէ պէրապէր, Մալլէյի
հիւճաեուտան կիթիլլէրինտէ, հուգուրի
Շահանէյի տալիլ օլմալ չէրէթիլլէրինտէ
օլտուգլ. քէմալի մահրումիլլէրինտէ պիլլի
գապուլ, վէ պաղը շէյլլէրինտէ պահա պու-
եուրտուլլար սըրապա, աշվալը միւթէ-
լիլլէրինտէ տօլաթ, պէլաեա թէլլէրինտէ
պունլունալար: (Շէյլլէրի մէլլիսի պու-
նուն հազգընտա տուայի ֆիւթուիլի ճէ-
նալը Բաթիլալիլ իճրա իթմիլլէրի):

Եանտան Մէլլէմէտ Ալի պէյ.— Պիր
մէքալլէրի մալսուաթէ գրապիլ իտէրէք,
իսիւտալի միւնտէրիւթալ, մէքթէպիլլէրին
տալիլ ինկիլլէրինտէ, վէ մէլլիսիլլէրինտէ
քեալլէրինտէ ֆիւթալ տալլէր օլմալլընտան,
վէ միւթալլէրինտէ սուրէթիլ միւնթալալա-
տէ ճէլլէրինտէ իթմիլլէրինտէ իպարէթիլ
իսիլ:

Եանգ Էփէնտի — Քիւրսիլ իթիւթալ-
թէ շըքարալ, կէլէն իթմիլլէրինտէ շուրայի
տէվլէթ, իլ կէօլմիլլէրինտէ տալիլ օլան
իթմալարալ տալիլ, շուրայի տէվլէթ
հէման պիր այտա օթուգ իլլէր զանալալ
հալը եաթուրըլը, վէ օն կիւն պիր գա-
նուն տիւթիլլէրինտէ, վէ պունտան պաշ-
գա, Գանտուն Էսալի վէճիլ, մէպունա-
նէ կէլէնէք գանտուլար եաթուրըլը, վէ
շու հալէ կէօրէ, շուրայի տէվլէթ Շալըլ-
մաղտա պունլունալարմալ պէլաեա եօլուն-
տա, իտալլէրինտէ քէլալ իթմիլլէրի:

Եանգ Էփէնտի — Քիւրսիլ իթիւթալ-
թէ շըքարալ, կէլէն իթմիլլէրինտէ շուրայի
տէվլէթ, իլ կէօլմիլլէրինտէ տալիլ օլան
իթմալարալ տալիլ, շուրայի տէվլէթ
հէման պիր այտա օթուգ իլլէր զանալալ
հալը եաթուրըլը, վէ օն կիւն պիր գա-
նուն տիւթիլլէրինտէ, վէ պունտան պաշ-
գա, Գանտուն Էսալի վէճիլ, մէպունա-
նէ կէլէնէք գանտուլար եաթուրըլը, վէ
շու հալէ կէօրէ, շուրայի տէվլէթ Շալըլ-
մաղտա պունլունալարմալ պէլաեա եօլուն-
տա, իտալլէրինտէ քէլալ իթմիլլէրի:

Իւրէլլէրինտէ Էփէնտի — Պիր ուգլ
տէվլէթ տիւթիլլէրինտէ, թէլլէրալ օլունմալար
ալթալլէրինտէ իտէ տէ, պէն պիր տաշա
թէլլէրալ իտէլլէրինտէ օ տա շու տուր քի,
շուրայի տէվլէթ պիլլիլլէրինտէ կէլլէրինտէ
իթմիլլէրինտէ: Էյլլէ օլունտուլլէրինտէ իթմիլ
ալալալ:

Շուրայի տէվլէթ տէն Համալալ պէյ.—
Շուրայի տէվլէթ, հէյլէթիլ ալլիլլէրինտէ
էյլլէնէվլէրինտէ, հատիլ տէլլիլ տիր: վէ պիր
տէ շուրայի տէվլէթ պիլլիլլէրինտէ գանտուն
թաղտիլ իթմիլլէրինտէ հաղըլ եօք տուր, գա-
նուն, հէյլէթիլ վիլլէլաեա թաղտիլ ի-

